Chuong 4

DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA



NỘI DUNG CHÍNH

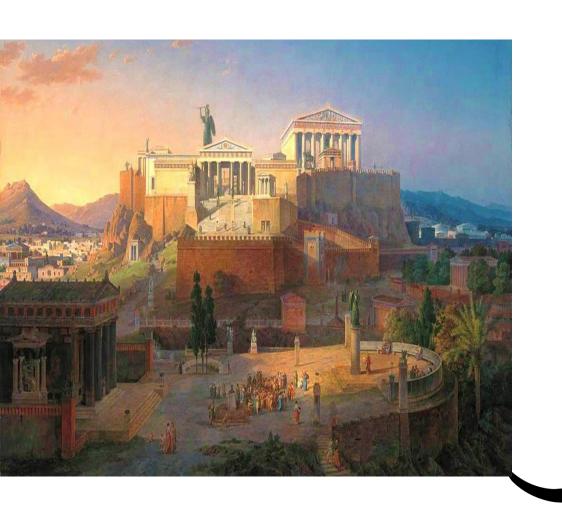
1. DÂN CHỦ VÀ DÂN CHỦ XHCN

2. NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

3. DÂN CHỦ XHCN VÀ NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN Ở VIỆT NAM

I. DÂN CHỦ VÀ DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ





Nghĩa gốc: Dân chủ là quyền lực của nhân dân, thuộc về nhân dân

I. DÂN CHỦ VÀ DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ

Chủ nghĩa Mác - Lênin:





Dân chủ là sản phẩm và là thành quả của quá trình đấu tranh GC cho những giá trị tiến bộ của nhân loại, <u>là một</u>

<u>hình thức tổ chức nhà nước của giai cấp cầm quyền</u>,

là một trong những nguyên tắc hoạt động của các tổ chức chính trị - xã hội.



Phương diện quyền lực:







Dân chủ là quyền lực thuộc về nhân dân, nhân dân là chủ nhân của nhà nước. Quyền lực căn bản nhất của nhân dân chính là quyền lực nhà nước thuộc sở hữu của nhân dân, của XH





Phương diện chế độ XH và trong lĩnh vực chính trị:





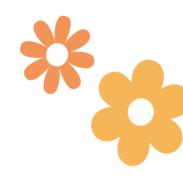


Dân chủ là quyền lực thuộc về nhân dân, nhân dân là chủ nhân của nhà nước. Quyền lực căn bản nhất của nhân dân chính là quyền lực nhà nước thuộc sở hữu của nhân dân, của XH





Phương diện tổ chức và quản lý XH





Dân chủ là một nguyên tắc - nguyên tắc dân chủ.

Dân chủ + Tập trung = Tập trung dân chủ







Theo quan điểm của Hồ Chí Minh:





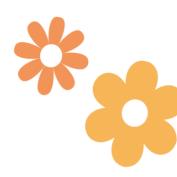


- + Dân chủ là một giá trị nhân loại chung
- + Dân chủ là một thể chế chính trị, một chế độ xã hội: Chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là ND là người chủ, mà Chính phủ là người đầy tớ trung thành của ND"





Theo quan điểm của ĐCS Việt Nam trong thời kỳ đổi mới:







"Toàn bộ tổ chức và hoạt động của hệ thống chính trị nước ta trong giai đoạn mới là nhằm xây dựng và từng bước hoàn thiện nền dân chủ XHCN, bảo đảm quyền lực thuộc về ND...."



DÂN CHỦ

Là một giá trị xã hội phản ánh những quyền cơ bản của con người; là một hình thức tổ chức nhà nước của giai cấp cầm quyền; có quá trình ra đời, phát triển cùng với lịch sử xã hội nhân loại.

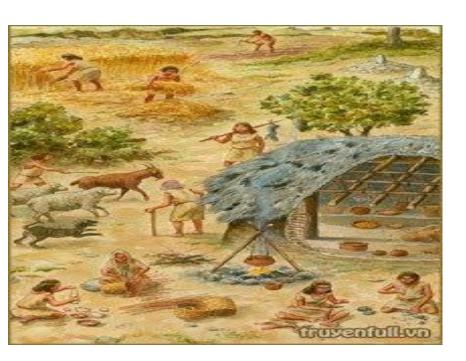


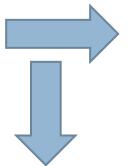
b. SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỀN CỦA DÂN CHỦ



CHÉ ĐỘ CỘNG SẢN NGUYÊN THỦY

- Mọi thành viên của công xã đều bình đẳng tham gia các hoạt động xã hội, từ lúc đó xuất hiện nhu cầu:
- Cử ra người đứng đầu
- Phế bỏ người đứng đầu nếu không thực hiện đúng quy định



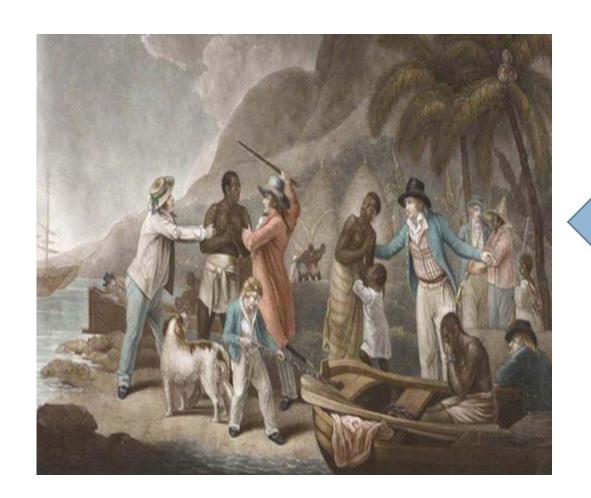


Thông qua Đại hội nhân dân

Mặc dù còn sơ khai nhưng nhân dân có quyền lực thực sự

CHÉ ĐỘ CHIẾM HỮU NÔ LỆ

Dân chủ chủ nô được tổ chức thành nhà nước



▶Dân tham gia bầu ra nhà nước



Dân là ai do giai cấp cầm quyền quy định

CHÉ ĐỘ PHONG KIẾN

Chế độ độc tài chuyên chế phong kiến



➤ Giai cấp thống trị khoác lên mình chiếc áo thần bí của thế lực siêu nhiên. Ý thức về dân chủ và đấu tranh để thực hiện dân chủ đã không có bước tiến đáng kể

CHÉ ĐỘ TƯ BẢN CHỦ NGHĨA

Dân chủ tư sản



Giai cấp tư sản đã đóng một vai trò hết sức cách mạng trong lịch sử. Bất cứ ở chỗ nào mà giai cấp tư sản chiếm được chính quyền thì nó đạp đổ những quan hệ phong kiến, gia trưởng Tuyên ngôn của ĐCS

Tự do, bình đẳng, bácái...=>dân chủ được xác lập



Nền dân chủ cho thiểu số

Chế độ xã hội chủ nghĩa

Nền DC vô sản (XHCN)

Xây dựng nhà nước dân chủ thực sự, dân làm chủ nhà nước và xã hội.





2/a. Quá trình ra đời của dân chủ xã hội chủ nghĩa



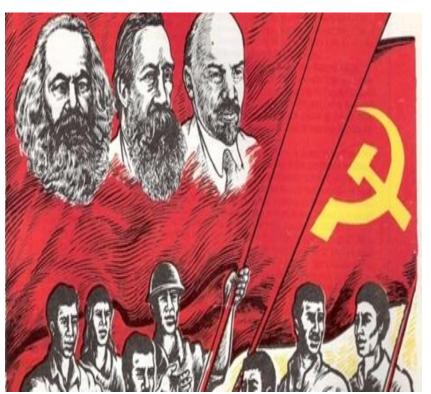
Nền dân chủ XHCN phát triển từ thấp đến cao, từ chưa hoàn thiện đến hoàn thiện, có sự kế thừa có chọn lọc giá trị của các nền dân chủ trước đó

Mâu thuẫn trong CNTB => CMXHCN nổ ra, giành thắng lợi => Dân chủ xã hội chủ nghĩa ra đời.

Nguyên tắc của dân chủ XHCN: Mở rộng dân chủ cho đại đa số nhân dân lao động

Khi xã hội đạt đến giai đoạn sau của CSCN, dân chủ với tư cách là một chế độ nhà nước cũng tiêu vong





Dân chủ XHCN là:

Nền dân chủ cao hơn về chất so với nền dân chủ TS, là nền dân chủ mà ở đó, mọi quyền lực thuộc về ND, dân là chủ và dân làm chủ; <u>dân chủ và pháp luật nằm trong sự thống nhất biện chứng;</u> được thực hiện bằng NN pháp quyền XHCN, đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.

2.b. Bản chất của dân chủ xã hội chủ nghĩa

Bản chất chính trị

GCCN lãnh đạo thông qua chính đảng của mình thực hiện quyền lực và lợi ích của toàn thể nhân dân

Vừa có bản chất GCCN, vừa có tính nhân dân rộng rãi, vừa có tính dân tộc sâu sắc

Mang tính nhất nguyên về chính trị. Nhân dân là người làm chủ trong các quan hệ chính trị XH

2.b. Bản chất của dân chủ xã hội chủ nghĩa

Bản chất kinh tế

Dựa trên chế độ sở hữu xã hội về những TLSX chủ yếu của toàn xã hội Nhân dân làm chủ trong quá trình sản xuất kinh doanh, quản lý phân phối. Lợi ích kinh tế của người lao động là động lực cơ bản nhất có sức thúc đẩy KT-XH phát triển

Mang tính nhất nguyên về chính trị. Nhân dân là người làm chủ trong các quan hệ chính trị XH

2.b. Bản chất của dân chủ xã hội chủ nghĩa

Bản chất tư tưởng – văn hóa – xã hội

Hệ tư tưởng ML giữ vai trò chủ đạo, đồng thời kế thừa phát huy những tinh hoa văn hóa dân tộc, tiếp thu những tư tưởng văn hóa tiến bộ của nhân loại

Nhân dân được làm chủ giá trị
văn hóa tinh thần, được nâng
cao trình độ văn hóa, có điều
kiện phát triển cá nhân

Có sự kết hợp hài hòa giữa lợi ích cá nhân, lợi ích tập thể và lợi ích toàn xã hội

II. NHÀ NƯỚC XHCN 1. Sự ra đời, bản chất, chức năng

a. Sự ra đời của Nhà nước XHCN





II. NHÀ NƯỚC XHCN

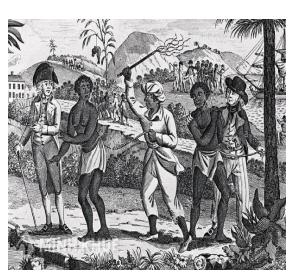
1. Sự ra đời, bản chất, chức năng



Nhà nước chủ nô Nhà nước phong kiến

Nhà nước TS

Nhà nước XHCN









1. Sự ra đời, bản chất, chức năng

a. Sự ra đời của nhà nước XHCN

LLSX(xã hội hóa) >< QHSX (tư bản tư nhân)

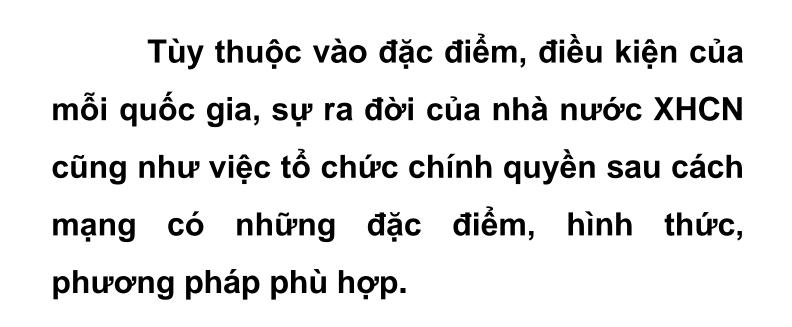
Các yếu tố dân tộc và thời đại



KÉT LUẬN



Là một kiểu nhà nước mà ở đó, sự thống trị chính trị là thuộc về GCCN, do CMXHCN sản sinh ra và có sứ mệnh xây dựng thành công XHCN, đưa ND lao động lên địa vị làm chủ trên tất cả các mặt của đời sống XH trong 1 XH phát triển cao – đó là XHCN





a. Bản chất của nhà nước XHCN

Về chính trị

Mang bản chất GCCN, GCVS giữ vị trí thống trị Lợi ích của GCCN thống nhất với quần chúng lao động

Đại biểu cho ý chí chung của nhân dân lao động

a. Bản chất của nhà nước XHCN

Về kinh tế

Sở hữu xã hội chủ nghĩa về TLSX, không còn quan hệ bóc lột Nhà nước không nguyên nghĩa

Chăm lo cho lợi ích của đa số là mục tiêu hàng đầu của nhà nước XHCN

a. Bản chất của nhà nước XHCN

Về văn hóa – xã hội

Chủ nghĩa M-L giữ vai trò chủ đạo; những giá trị văn hóa tiến bộ của nhân loại và bản sắc riêng của dân tộc

Sự phân hóa giữa các giai cấp, tầng lớp từng bước được thu hẹp Các giai cấp, tầng lớp bình đẳng trong việc tiếp cận các nguồn lực và cơ hội phát triển

c. Chức năng của nhà nước XHCN:

√ Căn cứ vào phạm vi tác động của quyền lực NN:

- Chức năng đối nội
- Chức năng đối ngoại

✓ Căn cứ vào lĩnh vực tác động của quyền lực NN:

- Chức năng kinh tế
- Chức năng chính trị
- Chức năng văn hóa, xã hội

√ Căn cứ vào tính chất quyền lực NN

- ■Chức năng GC (trấn áp)
- Chức năng xã hội (tổ chức và xây dựng)

1. Sự ra đời, bản chất, chức năng

c. Chức năng của nhà nước XHCN VN



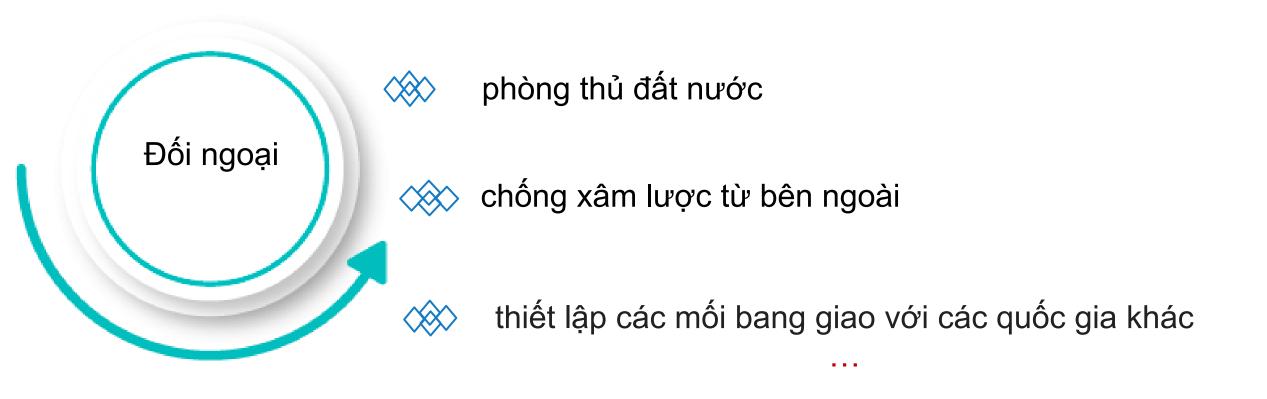
Bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội

🔉 Bảo vệ quyền tự do, dân chủ của Nhân dân.

🕸 Tổ chức và quản lý kinh tế, văn hóa, khoa học, giáo dục

1. Sự ra đời, bản chất, chức năng

c. Chức năng của nhà nước XHCN VN



2. Mối quan hệ giữa dân chủ XHCN và Nhà nước XHCN

Một là: Dân chủ XHCN là cơ sở, nền tảng cho việc xây dựng và hoạt động của nhà nước XHCN





Hai là: Nhà nước XHCN trở thành công cụ quan trọng cho việc thực thi quyền làm chủ của người dân

a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở VN



Sau cách mạng tháng 8, nền dân chủ nhân dân được xác lập

a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở VN

- ✓ Năm 1975: Nước ta bước vào thời kỳ quá độ lên CNXH, thì việc xây dựng nên dân chủ XHCN ở VN bắt đầu được thực hiện dù cũng chưa rõ nét của một nên dân chủ XHCN thực sự
- ✓ Sau năm 1986, Đảng ta bắt đầu chú trọng hơn trong việc xây dựng và hoàn thiện nên dân chủ XHCN

a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở VN



Trong toàn bộ hoạt động của mình, Đảng phải quán triệt tư tưởng "lấy dân làm gốc", xây dựng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân lao động". Phát huy dân chủ để tạo ra động lực mạnh mẽ để phát triển đất nước.

Đại hội VI

a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở VN



Đảng và Nhà nước ban hành đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật tạo nền tảng chính trị, pháp lý, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ quyền làm chủ của nhân dân. Đề cao vai trò chủ thể, vị trí trung tâm toàn bộ quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

Đại hội XIII

a. Bản chất của nền dân chủ XHCN ở VN

"Nước ta là nước dân chủ,

Bao nhiêu lợi ích đều vì dân.

Bao nhiêu quyền hạn đều của dân

Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân.

Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân.

Chính quyền từ xã đên Chính phủ Trung ương do dân cử ra.

Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên.

Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân"

Hồ Chí Minh







Bản chất của nền dân chủ XHCN ở VN

Mục tiêu của chế độ XHCN

Bản chất của chế độ XHCN

Động lực để xây dựng XHCN

Gắn với PL và thực hiện trong mọi lĩnh vực







Dân chủ trực tiếp

Nhân dân bằng hành động trực tiếp của mình thực hiện quyền làm chủ nhà nước và xã hội



Dân chủ gián tiếp

Nhân dân ủy quyền, giao quyền lực của mình cho tổ chức mà nhân dân trực tiếp bầu ra

III. 2. NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN Ở VIỆT NAM

a. Quan niệm về nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam

QUAN NIỆM CHUNG Là NN mà ở đó, tất cả mọi công dân đều được giáo dục pháp luật và phải hiểu biết pháp luật, tuân thủ pháp luật, pháp luật phải đảm bảo tính nghiêm minh.

Trong hoạt động của các cơ quan NN, phải có sự kiểm soát lẫn nhau, tất cả vì mục tiêu phục vụ ND.



























a. Quan niệm về nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam

Nhà nước ta là *Nhà nước pháp quyển xã hội chủ nghĩa* của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Tất cả quyền lực Nhà nước thuộc về nhân dân mà nền tảng là liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo. Quyền lực Nhà nước là thống nhất; có sự phân công, phối hợp và kiểm soát giữa các cơ quan trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp. Nhà nước ban hành pháp luật; tổ chức, quản lý xã hội bằng pháp luật và không ngừng tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa.

Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên CNXH (Bổ sung phát triển 2011)

2. NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN Ở VIỆT NAM

b. Đặc điểm của nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa VN là Nhà nước do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo

Nhà nước pháp quyền tôn trọng, đề cao và đảm bảo quyền con người, coi con người là chủ thể, là trung tâm của sự phát triển. Tổ chức và hoạt động của BMNN theo nguyên tắc tập trung dân chủ, có sự phân công, phân cấp, phối hợp và kiểm soát lẫn nhau nhưng đảm bảo quyền lực là thống nhất.



3.a. Phát huy dân chủ XHCN ở VN hiện nay



Xây dựng, hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN tạo cơ sở cho xây dựng dân chủ XHCN



Xây dựng ĐCSVN trong sạch, vững mạnh với tư cách điều kiện tiên quyết để xây dựng nền dân chủ XHCN

3. Phát huy dân chủ XHCN, xây dựng nhà nước pháp quyền XHCN VN

a. Phát huy dân chủ XHCN ở VN hiện nay

Xây dựng nhà nước pháp quyền XHCN vững mạnh với tư cách điều kiện để thực thi dân chủ XHCN Nâng cao vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nền dân chủ XHCN

Xây dựng và từng bước hoàn thiện các hệ thống giám sát, phản biện xã hội để phát huy quyền làm chủ của nhân dân

3.b. Tiếp tục xây dựng, hoàn thiện NN pháp quyền XHCN Việt Nam

